

Verklaring van de Europese Alliantie van burgers in grensoverschrijdende regio's **Grensoverschrijdende regio's centraal in het Europa van morgen**

De regio's langs de binnengrenzen van de EU beslaan 40 % van haar grondgebied, omvatten 30 % van de bevolking van de Unie (150 miljoen mensen) en tellen bijna 2 miljoen grensarbeiders. Sinds de totstandbrenging van de eengemaakte markt en het Schengengebied zijn er veel nieuwe kansen gecreëerd in grensregio's, en deze regio's zijn in veel gevallen niet langer perifeer en zijn veranderd in groeikernen.

Toch zijn er nog veel obstakels. Burgers die in grensregio's wonen, ondervinden nog steeds moeilijkheden in hun dagelijks leven, of het nu gaat om het vinden van een baan, de toegang tot gezondheidszorg, het dagelijks woon-werkverkeer of het oplossen van administratieve problemen. Ook bedrijven stuiten op obstakels die hun groei in de weg staan en lokale en regionale overheden blijven problemen ondervinden bij de totstandbrenging van intensievere grensoverschrijdende samenwerking, bijv. op het gebied van publieke dienstverlening.

Deze uitdagingen werden nog duidelijker tijdens de COVID-19-crisis, toen na decennia van vrij verkeer de grenzen van de ene dag op de andere dichtgingen en burgers en bedrijven in grensregio's in grote problemen kwamen, met alle grote economische en sociale gevolgen van dien. Het is daarom van cruciaal belang deze obstakels uit de weg te ruimen om de kansen die open grenzen bieden aan burgers en bedrijven te benutten en de nodige maatregelen te nemen om dit ook in een crisissituatie te blijven doen.

Anderzijds dient te worden opgemerkt dat de crisis ook diverse vormen van samenwerking in gang heeft gezet en grensoverschrijdende onderlinge afhankelijkheid en solidariteit aan het licht heeft gebracht. Deze samenwerking moet nu door middel van Europees en nationaal overheidsbeleid in goede banen worden geleid en worden bestendigd, waarbij ten volle rekening moet worden gehouden met de specifieke kenmerken van grensoverschrijdende regio's.

De ondertekenaars van deze verklaring:

1. onderstrepen het belang van grensoverschrijdende samenwerking voor het integratieproces van de Europese Unie en, gezien de onbevredigende hoeveelheid middelen die in de volgende financieringsperiode voor de Europese territoriale samenwerking wordt uitgetrokken, wensen dat **grensoverschrijdende regio's weer centraal komen te staan in de politieke en wetgevende activiteiten van de Europese Unie;**
2. roepen de EU op om **grensregio's en grensoverschrijdende groeperingen actief te betrekken bij de conferentie over de toekomst van Europa.** De Europese grensregio's, Europese Groeperingen voor territoriale samenwerking (EGTS) en Euroregio's zullen grensoverschrijdende openbare raadplegingen organiseren over de toekomst van Europa om ervoor te zorgen dat terdege rekening wordt gehouden met de standpunten van grensoverschrijdende burgers en wij moedigen hen aan om actief bij te dragen aan de democratisering van grensoverschrijdende samenwerking door het beleggen van permanente grensoverschrijdende raden en interregionale parlementaire vergaderingen;

3. beklemtonen dat de **autoriteiten van grensregio's over passende bevoegdheden, specifieke middelen en versnelde procedures**¹ voor zichzelf en hun grensoverschrijdende groeperingen moeten beschikken om de hindernissen bij de uitvoering van hun grensoverschrijdende projecten te overwinnen;
4. verzoeken het Europees Parlement, de Raad en de Europese Commissie om de **onderhandelingen over de voorgestelde verordening inzake het Europees grensoverschrijdend mechanisme (ECBM)**² af te ronden en ervoor te zorgen dat deze wordt aangenomen. We verzoeken ook om een soortgelijke aanpak voor de buitengrenzen van de EU;
5. roepen de EU-instellingen en de lokale, regionale en nationale overheden op om **alle juridische en administratieve belemmeringen** voor vrij verkeer, grensoverschrijdend werk, gemeenschappelijke grensoverschrijdende openbare diensten, samenwerking tussen hulp- en gezondheidsdiensten en elke vorm van samenwerking die de burgers in de grensregio's ten goede komt, uit de weg te ruimen;
6. beveelt de **Europese Commissie** aan om, gezien het gebrek aan coördinatie tussen lidstaten en regio's met wetgevende bevoegdheden bij de omzetting van EU-richtlijnen, **grensoverschrijdende territoriale effectbeoordelingen uit te voeren**, waarbij niet alleen wordt gekeken naar de gevolgen van EU-wetgeving voor grensregio's, maar ook naar de gevolgen van een gebrek aan coördinatie bij de omzetting van EU-recht voor grensregio's. De omzetting van EU-wetgeving moet gepaard gaan met een verplichting tot coördinatie met naburige lidstaten, zodat er geen nieuwe barrières worden opgeworpen;
7. verzoeken de lidstaten en de regio's om **grensoverschrijdende waarnemingsposten op te richten die toezicht houden op grensoverschrijdende integratie, belemmeringen in kaart brengen en wegnemen** en zorgen voor samenwerking met nationale en regionale contactpunten om ervaringen uit te wisselen en problemen te bespreken waarmee lokale en regionale overheden, burgers en bedrijven aan een bepaalde grens te maken hebben;
8. verzoeken de EU om **een efficiënt kader voor grensoverschrijdende openbare diensten op te zetten, zodat deze effectief in de praktijk kunnen worden gebracht**. Dit zou een duidelijke toegevoegde waarde hebben voor de territoriale samenhang van de EU, omdat het de lokale en regionale overheden en de lidstaten in staat zou stellen om Europese burgers in buurlanden te ondersteunen door hun de broodnodige diensten te verlenen die in hun eigen lidstaat niet werden of konden worden verleend;
9. roepen de EU-instellingen en de lidstaten op om **grensregio's actief te betrekken bij alle fases van de uitvoering van de Europese Green Deal, het herstelinstrument Next Generation EU** en soortgelijke, verregaande toekomstige beleidsmaatregelen;

¹ Zoals aangegeven in het hoofdstuk over grensoverschrijdende samenwerking in het Verdrag van Aken, dat op 22 januari 2019 werd ondertekend door Duitsland en Frankrijk.

² COM(2018) 0373.

10. verzoeken de EU-instellingen om **een minimumniveau van grensoverschrijdende samenwerking te garanderen in het geval van een wereldwijde, Europese of regionale crisis**, zoals de COVID-19-pandemie. Deze regelgeving moet ook garanderen dat de binnengrenzen openblijven, dat er grensoverschrijdende openbare diensten worden geleverd en dat de eengemaakte markt en het Schengengebied volledig functioneren. In dit verband bevelen wij aan om op EU-niveau geharmoniseerde criteria vast te stellen voor het omgaan met toekomstige pandemieën en voor het vaststellen van noodmaatregelen voor de hele EU, teneinde een gefragmenteerde aanpak, die een doeltreffende crisisrespons ondermijnt, te voorkomen.
